

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Kokous 1, 1/2023

PÖYTÄKIRJA

Aika 1.12.2023 klo 11:30 – 14:30

Paikka Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Ratapihantie 9, Kokoushuone Video1
(Teams myös)

Jäsenet ja (varajäsenet)

Hanna-Marja Voipio, puheenjohtaja, Oulun yliopisto
(Kati White, varapuheenjohtaja, SEY Suomen eläinsuojelu)

~~Petra Sipilä, Turun yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(Mikko Airavaara, Helsingin yliopisto)~~

Pirjo Laakkonen, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(Mikko Karpale, Oulun yliopisto)

Eija Aho, Orion-konserni: teollisuus
(Ilona Kareinen, Euroopan kemikaalivirasto)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: koe-eläinten hoidon ja toimenpiteiden
tuntemus
(Niina Kemppinen, Helsingin yliopisto)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(~~Paula Lidauer, Luonnonvarakeskus~~)

Heidi Kivekäs, Animalia: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(Maria Lindqvist, SEY Suomen eläinsuojelu)

Tuula Heinonen: korvaavat menetelmät
(Jukka Pakkanen, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea)

Hanna Vuorenpää, Tampereen yliopisto: korvaavat menetelmät
(Melina Malinen, Orion-konserni)

Marianna Norring, Helsingin yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(Satu Mering, Experimentica Oy)

Elisa Aaltola, Turun yliopisto: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen
tutkimus
(~~Tiia Sudenkaarne, Helsingin yliopisto~~)

~~Tapani Parviainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
(Eila Kaliste, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)~~

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö
Saara Kupsala, eläinsuojeluasiamies, pysyvä asiantuntija, Ruokavirasto

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus
Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus, eläinsuojeluasiamies

1. Kokouksen avaus kello 11.30

Hanna-Marja Voipio kertoi järjestelyistä: kokoustiloihin tullaan ensimmäisen kerroksen vastaanoton kautta. Matkakulut maksetaan varsinaisen jäsenen osalta. Varsinaisen jäsenen ollessa estynyt tämä ilmoittaa asiasta varajäsenelleen. Tämän ensimmäisen kokouksen osalta matkakulut maksetaan myös varajäsenille.

2. Jäsenten esittelykierros

Jäsenet esittelivät itsensä. Kokouksessa oli mukana myös FIN3R:n edustajina Johanna Englund ja Vootele Voikar.

3. TOKES-toiminnan esittely ja keskustelu

Hanna-Marja Voipio kertoi TOKES:n toiminnasta edellisinä toimintakausina. TOKES on muun muassa antanut lausuntoja tai suosituksia: Koe-eläinten hyvinvointi 2015, Koe-eläinten kotiuttaminen 2017, Hyönteisten kasvatusta ja käyttöä 2022, Ei-eläinperäisten vasta-aineiden käyttö 2023. TOKES järjesti tapaamisia eläinten hyvinvointiryhmien ja hankelupalautakunnan kanssa ennen korona-aikaa 2018 ja 2019. TOKESin 3R-työryhmä järjesti vuosittain koulutusta ja valmisteli FIN3R-keskuksen perustamista.

TOKES asetti 3R-seurantaryhmän 2023 seuraamaan ja arvioimaan 3R-toiminnan kehittymistä. Ryhmän jäseninä ovat Hanna-Marja Voipio ja Tiina Pullola (TOKES), Mikko Airavaara, Johanna Englund ja Vootele Voikar (FIN3R) sekä Saara Kupsala (aiemmin eläinsuojeluasiamies). Ryhmän tehtävänä on seurata 3R-toiminnan kehittymistä Suomessa. Tavoitteena on yhteistyön lisääminen TOKESin ja FIN3R:n välillä. Suunnitelmissa on muun muassa koulutuksen järjestäminen kaikkien 3R:n alueella, yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä ja tiedottamisessa, sekä hyvinvointiryhmien verkostojen toiminnan kehittäminen/toimintaan osallistuminen Suomessa ja Euroopassa.

Puheenjohtaja toivoi keskustelua siitä, miten toimintaa voisi kehittää. Keskustelussa otettiin esille muun muassa seuraavia teemoja:

Tutkijoiden tulisi eläinkokeita suunnitellessaan ymmärtää eläinten hyvinvoinnin merkitys tutkimuksen onnistumiselle, kuten totuttamisen tärkeys ja stressistä aiheutuvat vaikutukset tutkimustuloksiin. TOKES:lla tulisi olla toimintasuunnitelma, johon voisi kuulua esimerkiksi

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

neuvottelupäivät hankelupalautakunnan kanssa, suositusten antaminen koe-eläinten pitoon ja käyttöön liittyen sekä osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun. 3R:n kehittymiselle tulisi olla systemaattinen seurantatapa, jonka perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä ja antaa suosituksia.

Tutkijoiden koulutuksessa tulisi olla opetusta eläinkokeille korvaavista menetelmistä. Tutkijoiden tulisi myös pystyä arvioimaan ihmisen ja eläimen biologisten erojen merkitystä tutkimukselle. Koulutusta voisi järjestää esimerkiksi tutkimusaloittain, jossa olisi mukana *in vitro*- ja *in vivo* – esimerkkejä tautimalleista. Mukana tulisi olla myös sen pohdinta, kuinka näistä saadut tulokset voidaan soveltaa ihmisen tautiin. Tulevien tutkijoiden tulisi saada eväät hankkia tietoa erilaisista malleista.

TOKES voisi levittää tietoa uusista menetelmistä, kuten esimerkiksi virtuaalisten kontrollieläinten käyttömahdollisuuksista. Viestiä tulisi myös siitä, että koe-eläimiä tarvitaan edelleen ja näille on oltava hyvä hoito, jota varten tarvitaan osaava ja motivoitunut henkilöstö.

Keskustelussa kysyttiin eläinsuojelun tai tavallisen kansalaisen edustuksesta FIN3R-keskuksen toiminnassa. TOKESin tehtävänä on erityisesti 3R-menetelmien seuranta ja edistäminen. Kaivattiin pohdintaa siitä, mitä ovat TOKESin konkreettiset vaikutukset eläinten hyvinvointiin. TOKESin näkyvyyttä voisi parantaa ja toiminnan periaatteet tulisi näkyä myös ulospäin.

4. 3R-periaatteen edistäminen: FIN3R-keskuksen toiminta ja keskustelu

TOKESin ja FIN3R:n yhteistyö: Fin3R-johtokunnan puheenjohtajana on toiminut TOKESin jäsen. Edellisellä kaudella puheenjohtajana toimi Eero Lehtonen. Uusi puheenjohtaja valitaan mahdollisimman pian. FIN3R toimittaa 2024 toiminnan ja rahoituksen käytön suunnitelman TOKESin arvioitavaksi.

Vootele Voikar ja Johanna Englund esittelivät FIN3R:n historiaa ja toimintaa, <https://fin3r.fi>. Keskuksen tavoitteena on jakaa ajankohtaista tietoa, järjestää koulutuksia, tapaamisia, työpajoja ja kokouksia. Kaikki R:t ovat tasa-arvoisia ja näiden välillä on toimiva yhteistyö. Marraskuussa 2023 järjestetyssä seminaarissa osallistujia oli lähes sata. Suomalaisten hyvinvointiryhmien verkostoitumiseksi ensimmäinen virtuaalokokous on 23.1.2024. Verkoston tavoitteena on jakaa hyviä käytäntöjä toimijoiden kesken sekä kaikenlaisen yhteistyön parantaminen alan toimijoiden kesken.

Hanna-Marja Voipio totesi puheenjohtajan valinnan FIN3R-keskukselle olevan nyt ajankohtainen. Puheenjohtajalla on oltava hyvä eri 3R-alojen ja tutkimuksen tuntemus. Hänen tehtävänä on johtaa hallituksen kokouksia ja välittää näistä tietoa TOKES:lle. Puheenjohtajan on oltava varsinainen jäsen. Jäsenet voivat ehdottaa itseään tai muita jäseniä Hanna-Marjalle sähköpostilla 20.12.2023 mennessä. Ehdottajan tulee varmistaa ehdotettavan jäsenen halukkuus tehtävään. Puheenjohtaja päätetään seuraavassa kokouksessa, kuten myös FIN3R:n toimintasuunnitelma ja rahoitusehdotus tälle. FIN3R:n toivottiin tekevän kirjallisen kuvauksen rakenteestaan ja toiminnastaan sekä siitä, kuinka eri ryhmien jäsenet valitaan.

5. Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä

Lausuntoaika oli 3.12.2023 saakka. Linkki lausuntopyyntöön: <https://mmm.fi/lausunnolla>

Tiina Pullola esitteli: asetuksessa säädetään koe-eläinten osalta niistä menetelmistä, joihin koe-eläinlainsäädäntöä ei sovelleta. Näitä ovat tavanomaiset eläinten hoidossa noudatettavat sekä ensisijaisesti eläinten tunnistamista varten noudatettavat menetelmät. Asetuksessa näitä ovat sallittuihin merkintään (3§), keinolliseen lisäämiseen (5,6 §) sekä eläinten pitoon (7§) liittyvät asiat.

Keskustelu: Todettiin luonnonvaraisten eläinten osalta, että merkintämenetelmä on usein myös seurantamenetelmä. Mikäli menetelmä ylittää 'lyhytaikaisen ja vähäistä kipua tai kärsimystä aiheuttavan' rajan, menetelmän käytölle on oltava lupa. Lautakunta arvioi yksittäisissä tapauksissa, ylittykö tämä raja.

Keskusteltiin kivunlievityksen tarpeesta korvien rei'ittämisen/loveuksen yhteydessä, jota useat jäsenet kannattivat. Kanien ja jyrsojoiden tatuointimerkinnot olivat myös keskustelussa.

Keskustelua käytiin myös kaloilla käytettävien menetelmien luvanvaraisuudesta ja kivunlievityksestä näiden yhteydessä. Asetusluonnoksessa tietyt kalojen merkinnät edellytetään tehtäväksi anestesiassa. Kaloja merkitään myös kasvatuksessa ja niitä luontoon istutettaessa.

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunta

Sihteeri ja puheenjohtaja kirjoittivat lausunnon keskustelun pohjalta. Asian kiireellisyys vuoksi jäsenille annettiin hyvin lyhyt kommentointiaika lausuntotekstiin. Annetun määräajan jälkeen luonnokseen saapui kommentit Heidi Kivekkään ja Marianna Norringin kommentit, joissa molemmissa ehdotettiin, että TOKES lausuisi korvarei'ityksen/loveuksen osalta kivunlievityksen pakollisuudesta. Kommentit toimitettiin ministeriölle tiedoksi.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

7. Tiedoksi

Neuvottelukunta nimetty kaudelle [1.11.2023-31.10.2028](#)
Läsnäolokokouksiin maksetaan varsinaisten jäsenten matkakustannukset. Varajäsenet voivat osallistua kokouksiin varsinaisten lisäksi.

Eläinperäisten vasta-aineiden käytön vähentäminen: edellinen neuvottelukunta hyväksyi suosituksen: Vasta-aineita käyttävän tulisi tietää, miten vasta-aineet on tuotettu ja suosia ei-eläinperäisiä vasta-aineita.

8. Seuraavat kokoukset

18.1.2024 klo 13–16, etäkokous: FIN3R-keskuksen johtajan valinta sekä toimintasuunnitelman ja budjetin hyväksyntä

15.2.2024 klo 12–16 läsnä + etäkokous

13.5.2024 klo 12–16 etäkokous, kenties myös läsnä

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15.